

12/4 10.30

TER BESPREKING

Aan

de

[redacted]

[redacted]

[redacted]

Directoraat Generaal
Belastingdienst
UHB

Inlichtingen

T 070-

F 070-

[redacted]@minfin.nl

www.minfin.nl

Datum

10 april 2019

Notitienummer

2019-0000062776

Auteur

[redacted]

Van

[redacted] Uitvoerings- en
Handhavingsbeleid

Kopie aan

Bijlagen

1

notitie

Oplegger bij Notitie kader kwijtschelding

Inleiding

Op vrijdag 12 april om 10:30 uur spreekt u samen met [redacted] Toeslagen, CAP, FJZ en UHB met de [redacted] in het kader van de aanpak van de brede schuldenproblematiek en de rol van de Belastingdienst hierin. Ten behoeve van het overleg in de bijlage een notitie met de stand van zaken, lopende projecten en toekomstige ontwikkelingen.

Kern

In 2017 hebben de gezamenlijk secretarissen-generaal een brief gestuurd aan informateur Schippers met daarin een visie op de Rijksoverheid. Belangrijk onderdeel hiervan was de interactie tussen de overheid en burgers. Door maatwerk moet onder meer schuldenproblematiek worden tegengegaan. Daar gaat bijgevoegde bespreeknotitie op in. De tekst in de notitie is onder meer afgestemd met de [redacted] Toeslagen en [redacted] FJZ.

↳ via BOA nog alle rase
over de beschikbare cure bereikbaar
uit notitie.
Discussie wordt er volgt.

[redacted] nog niet zo dat we op
micro niveau schijnende gevallen
zo maar moet accepteren.

[redacted]

[redacted]

Notitie kader kwijtschelding

Aanleiding

In 2017 hebben de gezamenlijk secretarissen-generaal een brief gestuurd aan informateur Schippers met daarin een visie op de Rijksoverheid. Belangrijk onderdeel hiervan was de interactie tussen de overheid en burgers. Om hier gevolg aan te geven is het traject 'Maatwerk in dienstverlening' opgezet dat wordt geleid door de [] van Financiën en SZW. In dit traject wordt onderzocht hoe de overheid beter maatwerk kan bieden in de uitvoering nu het werk steeds meer geautomatiseerd geschiedt. In dat kader is de vraag opgekomen naar de (bestaande) kaders voor kwijtschelding en de uitvoeringsaspecten daarvan.

De focus van deze notitie ligt op de invorderingsfaciliteiten voor burgers met een belasting- of toeslagschuld, meer concreet de (on)mogelijkheden van uitstel en kwijtschelding van die schuld. Echter, voor burgers met financiële problemen ligt het probleem vaak niet alleen in de invorderingssfeer. Zij lopen ook tegen andere knelpunten in het beleid of de uitvoering aan, bijvoorbeeld bij het toekennen of terugvorderen van toeslagen. In deze notitie besteden we daarom aandacht aan de bredere problematiek van burgers met een belasting- of toeslagschuld. Eerst wordt het huidige kader van kwijtschelding en uitstel geschetst. Daarna gaan we in op toekomstige wet- en regelgeving. Vervolgens benoemen we enkele belangrijke knelpunten in de praktijk en vermelden we enkele oplossingsrichtingen aan de hand waarvan de discussie gevoerd kan worden. We sluiten de notitie af met lopende ontwikkelingen die raken aan de problematiek die in deze notitie centraal staat. Voor alle elementen van deze notitie geldt dat deze niet uitputtend zijn: de kaders, knelpunten en ontwikkelingen zijn te complex en omvangrijk om in korte tijd een compleet overzicht ervan te kunnen geven.

N.B. Gekozen is om lokale heffingen (die aan nagenoeg hetzelfde kwijtscheldingsbeleid zijn onderworpen), ondernemers/zzp-ers (waarvoor een afwijkend kwijtscheldings- en uitstelbeleid geldt) en de problematiek bij andere overheidsinstanties en hulpverleners buiten de scope van deze notitie te houden.

Huidige kader kwijtschelding en uitstel

Het beleid voor uitstel (betalingsregelingen) en kwijtschelding van belastingschulden verschilt van dat van toeslagschulden. Kort gezegd geldt voor toeslagen een ruimer uitstelbeleid dan voor belastingen, terwijl de kwijtscheldingsmogelijkheden (in ieder geval in formele zin) voor toeslagen beperkter zijn. Voor zowel de uitstel- als de kwijtscheldingsfaciliteiten geldt momenteel nog dat deze in beginsel (een uitzondering geldt voor de standaardbetalingsregeling voor toeslagen, zie hierna) via een papieren verzoekformulier moeten worden aangevraagd en dat daarbij veel informatie moet worden aangeleverd. In de toekomst (na invoering van 'stroomlijnen', zie hierna) worden deze processen gedigitaliseerd en daarmee toegankelijker voor burgers. In bijlage 1 zijn cijfers over aantallen kwijtscheldingen opgenomen.

Belastingen

Kwijtschelding van belastingschuld is wettelijk mogelijk wanneer betaling van de belastingaanslag "niet dan met buitengewoon bezwaar kan plaatsvinden" en uitsluitend op verzoek van de schuldenaar. Er wordt daarbij gekeken naar het inkomen en het vermogen van de schuldenaar. De schuldenaar moet zijn vermogen en zijn betalingscapaciteit (=het inkomen dat boven het absolute bestaansminimum uitkomt) gedurende 1 jaar inzetten om (een deel van) de belastingschuld in te lossen. Een eventuele restschuld wordt kwijtgescholden op voorwaarde dat het niet aan de schuldenaar is toe te rekenen dat de schuld niet kan worden betaald. Dit is bijvoorbeeld het geval als (a) het ontstaan van de schuld is te wijten aan opzet of grove schuld, (b) de voorafgaande voorlopige aanslag te hoog is vastgesteld of (c) de schuldenaar heeft nagelaten middelen te reserveren om de schuld te voldoen. Hoewel de invulling van het begrip "toe

*met veel
Jenaele
65-9% meedoe*

te rekenen" beleidsmatig vrij gedetailleerd is uitgewerkt, kan het hanteren ervan subjectieve elementen bevatten. Ook kunnen er andere redenen zijn om geen kwijtschelding te verlenen (zie bijlage 2 voor een overzicht), zo wordt bijvoorbeeld de motorrijtuigenbelastingsschuld niet kwijtschelding. Als een schuldenaar niet voor kwijtschelding in aanmerking komt heeft de Belastingdienst beleidsmatig de mogelijkheid om toe te zeggen dat af wordt gezien van invorderingsmaatregelen (een zogenoemde beschikking niet verder bemoeilijken). Materieel heeft dit dezelfde gevolgen als kwijtschelding. De Belastingdienst kan hieraan ook nadere voorwaarden verbinden, zoals het stipt voldoen van nieuwe fiscale verplichtingen.

Ook los van de mogelijkheid van kwijtschelding kan een schuldenaar, op verzoek, uitstel krijgen of een betalingsregeling van maximaal 12 maanden afspreken.

Toeslagen

Het toeslagensysteem is ingericht om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de actuele situatie van burgers. Daarom krijgen zij lopende het toeslagjaar een voorschot gebaseerd op een schatting van hun (gezamenlijke) jaarinkomen en eventuele andere relevante grondslagen zoals bijvoorbeeld huurprijs en af te nemen uren kinderopvang. Pas na afloop van het toeslagjaar zijn de werkelijke gegevens bekend en kan het recht op toeslag definitief worden vastgesteld. Terugvorderingen en nabetalingen zijn inherent aan dit systeem. Openstaande schulden als gevolg van dergelijke terugvorderingen kunnen niet formeel worden kwijtschelding. Wel kan, na het inzetten van het aanwezige vermogen en de beschikbare betalingscapaciteit gedurende 24 maanden, worden "afgezien van invordering" (ook wel "niet verder bemoeilijken" genoemd). De schuld wordt dan niet meer actief ingevorderd, maar kan gedurende drie jaar nog wel worden verrekend met eenmalige teruggaven (dus niet met lopende toeslagvoorschotten). Dit is vooral een juridisch verschil, de gevolgen in de praktijk zijn verwaarloosbaar.

Bij een toeslagschuld kan, net als bij een belastingaanslag, een betalingsregeling worden afgesproken. Standaard bedraagt de betalingsregeling voor toeslagschulden maximaal 24 maanden. Deze standaardregeling is voor iedereen toegankelijk, ongeacht zijn betalingscapaciteit, en wordt ook zonder verzoek verleend.

Discretionaire bevoegdheid

De Belastingdienst heeft bij de inning van belasting- en toeslagschulden de bevoegdheid om van invordering af te zien als de te dienen doelen van het invorderen niet opwegen tegen de nadelige gevolgen van de invordering voor de schuldenaar. Binnen het massale proces (verrekening, verhaalsbeslagen onder de bank, de werkgever en andere derden) is deze afweging in de praktijk echter lastig te maken. Hoe vaak van deze bevoegdheid gebruik wordt gemaakt is niet bekend.

Wettelijke en minnelijke schuldsanering en wettelijk breed moratorium

Naast bovengenoemde uitstel- en kwijtscheldingsfaciliteiten zijn er nog mogelijkheden van wettelijke en minnelijke schuldsanering waarbij altijd schuldhulpverleners zijn betrokken. Ook kan de rechter een afkoelingsperiode (wettelijk breed moratorium) afkondigen gedurende welke periode schuldeisers, waaronder de Belastingdienst, de dwanginvordering opschorten.

Toekomstige ontwikkelingen

De meest relevante ontwikkelingen in wet- en regelgeving worden hieronder toegelicht.

Stroomlijnen

Via de Fiscale vereenvoudigingswet 2017 is de invorderingsregelgeving van belastingen en toeslagen grotendeels geharmoniseerd (bekend als 'stroomlijnen rood-blauw'). Deze wet treedt na 2021 in werking en lost enkele bestaande knelpunten op. De Belastingdienst bereidt momenteel de invoering hiervan voor.

De belangrijkste maatregelen van 'stroomlijnen' zijn:

- Een 'debiteurgerichte' betalingsregeling: een betalingsregeling wordt getroffen voor de gehele schuld en niet meer per individuele aanslag of vordering. Dit voorkomt stapeling van betalingsregelingen. De debiteurgerichte betalingsregeling kan bij het ontstaan van een nieuwe schuld worden aangepast.
- De termijnen van een betalingsregeling wijzigen:
 - Voor toeslagen wordt de termijn van de standaardregeling gelijkgetrokken aan die van belastingen: van 24 naar 12 maanden.
 - Een maatwerkregeling van maximaal 24 maanden blijft mogelijk en zal ook voor belastingenschulden gaan gelden. Dit betekent dat zowel voor belastingen als voor toeslagen de betalingscapaciteit berekend gaat worden over een periode van 24 maanden. Deze regeling is gebaseerd op de beschikbare betalingscapaciteit.
- Kwijtschelding van toeslagenschulden wordt mogelijk op dezelfde wijze als voor belastingenschulden.
- In het kader van stroomlijnen heeft de Belastingdienst toegezegd bij *minnelijke schuldsaneringsregelingen* genoeg te nemen met een kleiner deel van de opbrengst.¹ Deze maatregel bevordert naar verwachting van Sociaal Werk Nederland de totstandkoming van minnelijke schuldsaneringsregelingen.

Handwritten signature: J. H. J. de Groot

Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

Voor de burger is de beslagvrije voet complex. Zo hanteert de Belastingdienst bijvoorbeeld verschillende berekeningen bij het vaststellen van de beslagvrije voet. Bij loonvordering wordt uitgegaan van standaard drempelbedragen en de gezinssituatie, maar niet gekeken naar de inkomsten (behalve bij de partner, waarbij de helft van de inkomsten wordt meegenomen in de berekening). Bij vaststellen van de beslagvrije voet na een overheidsvordering of een verrekening gaat de Belastingdienst uit van de betalingscapaciteit, waarbij gekeken wordt naar het totale gezinsinkomen.

Met ingang van 1 januari 2021 wordt de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet ingevoerd. Deze wet zorgt voor een eenduidige en voor de burger eenvoudig controleerbare berekening van de beslagvrije voet en stroomlijning van beslagtrajecten als sprake is van meerdere beslagleggers. De Belastingdienst moet de beslagvrije voet vooraf en zonder verzoek daartoe vaststellen bij dwanginvorderingsprocessen, verrekening en bankbeslag. Nu gebeurt dat achteraf en slechts op verzoek. Door vooraf rekening te houden met de beslagvrije voet, komen burgers minder vaak onder het bestaansminimum terecht. Specifiek gaat het daarbij om dwangverrekeningen en overheidsvorderingen. Invoering van deze wetgeving kan veel schrijnende situaties voorkomen.

In een brief van 13 februari 2019 is aan de Tweede Kamer toegezegd dat de Belastingdienst, vooruitlopend op invoering van deze wet, vanaf 2020 geen overheidsvorderingen (een bijzondere vorm van bankbeslag) meer zal doen wanneer het inkomen van de schuldenaar daarvoor geen ruimte biedt. Ook is toegezegd dat onderzoek zal plaatsvinden naar de praktijk van dwangverrekening bij toeslagen; het te onderzoeken idee is om de gevolgen in kaart te brengen als toeslagvoorschotten niet meer worden verrekend met toeslagterugvorderingen als het inkomen van de schuldenaar daarvoor geen ruimte biedt.

Wetsvoorstel Herziening beslag- en executierecht

Het wetsvoorstel Herziening beslag- en executierecht dat J&V voorbereidt, verplicht de Belastingdienst bij het leggen van beslag op bankrekeningen proactief een bedrag vrij te laten. De wet treedt naar verwachting per 1-1-2020 in werking.

Voorgenomen kwijtscheldingsbepaling/hardheidsclausule voor geldschulden in de Awb

J&V is voornemens een bestuursrechtbrede kwijtscheldingsbepaling/hardheidsclausule op te nemen in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De kwijtscheldingsbepaling houdt in dat een bestuursorgaan een geldschuld geheel of gedeeltelijk kan kwijtschelden indien de nadelige gevolgen van de invordering

¹ Te weten 150% van hetgeen aan concurrente schuldeisers wordt uitgedeeld, in plaats van 200%.

Handwritten signature: J. H. J. de Groot

onevenredig zijn in verhouding tot de met de invordering te dienen doelen, tenzij in een wettelijk voorschrift anders is bepaald. Het is nog onduidelijk of en in welke mate de voorgestelde bepaling betrekking heeft op de invordering van belastingen en toeslagen en eventuele andere schrijnende situaties. Ook is niet duidelijk op welke termijn dit wetsvoorstel bij de TK zal worden ingediend.

Knelpunten

Ondanks de bovenstaande ontwikkelingen blijft een aantal knelpunten bestaan, bijvoorbeeld:

- Het huidige *inkomensafhankelijke karakter* van de toeslagen zorgt ervoor dat kleine veranderingen in inkomen gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van de toeslag. Zo kent de huurtoeslag momenteel een zeer steil afbouwtraject, waardoor een kleine inkomstenstijging relatief grote gevolgen kan hebben voor de hoogte van de toeslag. Een voorgenomen wetswijziging zal zorgen voor een meer geleidelijke afbouw. Daarnaast hebben veel burgers een wisselend en onvoorspelbaar inkomen. Dat maakt het schatten van het jaarinkomen complex. Wanneer het werkelijke inkomen achteraf wordt vastgesteld, volgt soms een (forse) terugvordering of nabetaling.
- Hoewel burgers verplicht zijn relevante wijzigingen te melden bij Belastingdienst toeslagen, gebeurt dit in de praktijk te weinig. Burgers verkeren bijvoorbeeld in de veronderstelling dat de Belastingdienst al over de gegevens beschikt of vinden het doorgeven van wijzigingen te complex. Deze meldplicht doet een te groot beroep op het 'doenvermogen'² van burgers. Door de complexe grondslagen en systematiek is het de verwachting dat er altijd een ijzeren voorraad aan terugvorderingen en nabetalingen zal zijn.
- Bij de kinderopvangtoeslag (KOT) kunnen de gevolgen disproportioneel zijn. Wanneer de burger voor een deel van het jaar de kosten van kinderopvang (eigen bijdrage) niet heeft betaald of betaling niet kan aantonen wordt, ook als dit een klein deel betreft, op basis van wet- en regelgeving de toeslag van het hele jaar teruggevorderd. In de praktijk wordt hiervoor in een deel van de gevallen een oplossing gevonden, maar formele beleidsruimte op dit gebied is wenselijk. SZW is beleidsverantwoordelijk voor de Wet kinderopvang.
- Ook om voor een betalingsregeling (met uitzondering van de standaardbetalingsregeling van toeslagen) en/of kwijtschelding in aanmerking te komen moet de burger veelal zelf in actie komen en wordt dus een beroep gedaan op het *doenvermogen* van burgers. Juist deze doelgroep vermijdt contact met de Belastingdienst liever.
- Maatwerk leveren is vaak een handmatig proces dat (te) veel capaciteit kost. Bovendien vergt dit inzicht in de persoonlijke omstandigheden van burgers of groepen burgers. De Belastingdienst is voor het leveren van maatwerk in massale werkstromen (nog) onvoldoende uitgerust.
- De Belastingdienst verleent alleen kwijtschelding voor zover geen sprake is van verwijtbaarheid. Dit blijkt in de praktijk regelmatig een onoverkomelijke drempel te zijn.

Oplossingsrichtingen

De belangrijkste oorzaak van de beperkingen van de Belastingdienst om maatwerk te leveren is het gebrek aan capaciteit (zowel in de automatisering als in het (semi-massale) toezicht. De oplossingen voor de hierboven genoemde knelpunten betreft dus grotendeels ook een capaciteitsvraagstuk. Daarnaast kunnen de volgende oplossingsrichtingen worden overwogen. Het betreft enkele denkrichtingen (niet uitputtend) die nader onderzocht zouden kunnen worden op effectiviteit, wenselijkheid en uitvoerbaarheid.

- Onderzocht zou kunnen worden hoe de Belastingdienst, binnen het (huidige en toekomstige) wettelijke kader verbeteringen kan bereiken door betere voorlichting, betere toegankelijkheid en verbetering van processen. Er is op dit punt al een flinke slag in de optimalisatie gemaakt en een

² De Belastingdienst moet in de interactie met belastingplichtigen en toeslaggerechtigden rekening houden met de inzichten over doenvermogen uit het rapport van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). De interactie met burgers en bedrijven is een vast onderdeel van de uitvoeringstoetsen van de Belastingdienst.

verdere verbetering vergt al snel geautomatiseerde ondersteuning die niet op korte termijn is te realiseren.

- Disproportionaliteit in toeslagenwetgeving 'repareren': de mogelijkheden hiertoe worden onder meer onderzocht binnen het project Verbetervoorstellen Kinderopvangtoeslag. SZW en de Belastingdienst informeren de Kamer voor de zomer gezamenlijk over de voortgang op dit traject. Ook binnen het IBO Toeslagen (zie hierna) worden oplossingsrichtingen onderzocht zoals een wijziging in de grondslagen waardoor er meer zekerheid komt in het systeem.
- Herijking van het begrip 'verwijtbaarheid' in het kwijtscheldingsbeleid: onderzocht zou kunnen worden in hoeverre (en hoe vaak) het verwijtbaarheids criterium een te hoge drempel vormt voor het kwijtschelden van schulden en afhankelijk van de uitkomsten ervan zou de invulling van dit begrip kunnen worden herijkt.
- Het naar voren halen van enkele maatregelen uit 'stroomlijnen', zoals het genoeg nemen met een lager percentage van de opbrengst bij minnelijke schuldsaneringsregelingen.
- Keuzes maken bij inzet incassomaatregelen:
De Belastingdienst past binnen zijn massale proces ingrijpende dwanginvorderingsmaatregelen toe, zoals de verrekening van schulden met toeslagvoorschotten en beslag op loon of bankrekeningsaldi. Voor de oplossing is nodig dat de Belastingdienst *binnen zijn massale proces* zicht krijgt op de actuele persoonlijke en financiële situatie waarin schuldenaren verkeren en eventueel de mogelijkheid krijgt van risicoselectie.³ Dat maakt maatwerk mogelijk, zoals de inzet van specifieke invorderingsmaatregelen of juist het (definitief) afzien van invordering. Deze oplossingsrichting vergt afstemming met de toeslagdepartementen en vergt bij de Belastingdienst capaciteit en geautomatiseerde ondersteuning.

Samenhang met andere lopende trajecten

Ten behoeve van het overzicht wordt hier nog een aantal trajecten kort toegelicht die (deels) gaan over knelpunten bij de terugvordering en/of uitbetaling van toeslagen.

IBO Toeslagen

Het Interdepartementaal Beleidsonderzoek (IBO) Toeslagen onderzoekt welke veranderingen mogelijk zijn binnen het huidige stelsel om het aantal terugvorderingen substantieel terug te dringen. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht om het stelsel van inkomensondersteuning in Nederland anders vorm te geven.

CAF 11-debat / Motie Omtzigt:

Tijdens het CAF 11-debat op 21 maart 2019 heeft Omtzigt een motie ingediend met het verzoek om binnen twee maanden een extern onderzoek te starten naar de mogelijkheden tot verbetering van de praktische rechtsbescherming van de burger in belasting- en toeslagzaken. Deze motie is breder dan alleen invordering en is primair gericht op rechtsbescherming. Overigens brengt "stroomlijnen" op het gebied van de invordering verbetering in de rechtsbescherming van burgers (hoewel die niet persé praktischer wordt) (zie ook hierboven). In bijlage 3 is een kort overzicht van het huidige stelsel van rechtsbescherming opgenomen.

Verkenning ABD Topconsult / Garage de bedoeling:

In het kader van 'Maatwerk in Dienstverlening' verkent ABD Topconsult in hoeverre er binnen de bestaande wetgeving voor uitvoering ruimte is voor de inzet van een discretionaire bevoegdheid en in welke mate deze dan ook ingezet wordt (de cultuur er omheen). Onderdeel dit traject is "Garage de bedoeling": aan de hand van een concrete casus over co-ouderschap en KGB vindt een gesprek plaats

³ Overigens loopt er al een data-analyse pilot om problematische situaties eerder te kunnen herkennen, zodat hier vroegtijdige interventies op ontwikkeld kunnen worden.

met FIN, SZW en SVB waarin ook aandacht wordt besteed aan het rapport van de Nationale Ombudsman. In deze bijeenkomst lijkt de focus meer te liggen op (de toekenning van) toeslagen dan op de invordering ervan.

Muizengaatje:

Belastingdienst/Toeslagen, CD Vaktechniek en FJZ werken – op verzoek van de ☐ – aan een gezamenlijke notitie over de inzet van een hardheidsclausule voor toeslagwetgeving, die kan worden ingezet wanneer wetgeving evident onredelijk uitpakt ('muizengaatje'). Hiervoor is aangegeven dat er wel mogelijkheden tot maatwerk zijn in de invordering.

Project multiprobleemhuishoudens

SZW, BZK, J&V en VWS hebben een rapport laten opstellen waarin oplossingen zijn opgenomen voor zogenoemde multiprobleemhuishoudens. Zo'n 1 tot 4% van de huishoudens waarmee sociaal werkers in aanraking komen leveren dusdanig complexe problematiek op dat er vijf oplossingen zijn voorgesteld. Voor de Belastingdienst zijn er met name drie van belang:

1. Time-out bevoegdheid

Sociaal werkers moeten besluiten van overheidsorganen, bijvoorbeeld dwanginvorderingsmaatregelen van de Belastingdienst, drie tot vier maanden stil kunnen zetten. De ervaring van de Belastingdienst is overigens dat sociaal werkers en schuldhulpverleners onvoldoende bekend zijn met de bestaande instrumenten om de schuldenproblematiek aan te pakken.

2. Hardheidsclausule

De hardheidsclausule legitimeert uitvoerders van verschillende wetten expliciet om af te wijken van eigen beleid en regelgeving om schulden kwijt te schelden.

3. Landelijk escalatieteam

Er wordt een team geïntroduceerd dat doorbraken kan forceren in situaties waarin dat lokaal niet is gelukt en voor zover landelijke uitvoeringsorganisaties onderdeel zijn van de patstelling. De doorbraken zouden onder meer moeten worden bereikt op grond van de in te voeren wettelijke afwijkingsbevoegdheid.

Het Ministerie van Financiën heeft grote aarzelingen maar nog geen definitief standpunt ingenomen over de voorgestelde oplossingen. Op korte termijn wordt de staatssecretaris hierover om een beslissing gevraagd.

Kabinetsbrede schuldenaanpak

Acties door of bij de Belastingdienst ingezet vanuit de kabinetsbrede schuldenaanpak zijn bijvoorbeeld:

- het proces 'massaal automatisch continueren' bij toeslagen werkt steeds meer in het hier en nu door gebruik te maken van de meest actuele (inkomens)gegevens, waardoor terugvorderingen kunnen worden voorkomen en burgers worden ontzorgd;
- Belastingdienst/Toeslagen heeft de informatievoorziening richting burgers verbeterd, onder meer in geval van 'life events' (pensioengerechtigde leeftijd/schoolgaande leeftijd/echtscheiding);
- balie- en telefoonmedewerkers worden opgeleid om (beter) met laaggeletterdheid om te gaan;
- J&V onderzoekt bij verschillende grote overheidsschuldeisers, waaronder de Belastingdienst, hoe zij met niet-willers en niet-kunners omgaan,

Bijlage 1: Aantallen kwijtscheldingen toeslagen en inkomensheffing

In onderstaande tabel is informatie opgenomen over aantal en beloop van de tegemoetkomingen (afzien van invordering) inzake toeslagterugvorderingen in 2017 en 2018, gesplitst naar soort toeslag. De tegemoetkoming bestaat de toezegging dat, behoudens de hiervoor genoemde verrekeningen, voor (het restant van) de vordering geen invorderingsmaatregelen meer zullen worden getroffen jegens de betrokkene. Daarnaast biedt de tabel informatie met betrekking tot het aantal en het beloop van de kwijtschelden aanslagen inkomensheffing in de jaren 2017 en 2018.

		Totaal		Particulieren	
		2017	2018	2017	2018
HT	Bedrag	24.963.583	23.713.159	23.207.771	22.241.634
	Aantal	26.409	25.955	24.590	24.488
KGB	Bedrag	2.164.597	2.475.480	1.888.536	2.220.796
	Aantal	5.058	5.713	4.480	5.161
KOT	Bedrag	24.545.504	19.877.725	21.650.308	17.862.180
	Aantal	6.287	5.530	5.486	4.970
ZT	Bedrag	5.492.429	6.063.089	4.832.355	5.472.607
	Aantal	15.909	16.634	14.286	15.320
IH	Bedrag	50.409.594	49.307.557	34.544.865	33.373.936
	Aantal	25.676	27.781	22.233	24.646

Bijlage 2: Redenen voor afwijzing van een verzoek om kwijtschelding

De Leidraad invordering 2008, waarin het invorderingsbeleid van de Belastingdienst is opgenomen, geeft aan wanneer in ieder geval geen kwijtschelding van belastingschuld wordt verleend. Artikel 26.1.9 noemt onder meer de volgende omstandigheden:

“Er wordt geen kwijtschelding verleend als:

- de gevraagde gegevens voor de beoordeling van het verzoek niet, niet volledig, onjuist, of niet op het door de ontvanger uitgereikte formulier (...) zijn verstrekt;
- uit de verstrekte gegevens voor de beoordeling van het verzoek een onevenredige verhouding blijkt tussen de omvang van de uitgaven enerzijds en het inkomen anderzijds en de belastingschuldige de in dat verband door de ontvanger gevraagde opheldering niet – of naar het oordeel van de ontvanger – in onvoldoende mate verschaft;
- de belastingschuldige heeft nagelaten de vereiste aangifte in te dienen. In dat geval wordt de belastingschuldige meegedeeld dat een nieuw verzoek om kwijtschelding niet eerder kan worden ingediend, dan nadat de inspecteur op grond van de alsnog verstrekte gegevens de belastingaanslag tot het juiste bedrag heeft kunnen vaststellen. Het verzoek dat wordt ingediend nadat de belastingaanslag tot het juiste bedrag is vastgesteld, behandelt de ontvanger als een eerste verzoek.

(...)

- het aan de belastingschuldige kan worden toegerekend dat de belastingaanslag niet kan worden voldaan. Daarvan is onder andere sprake als:
 - a. het aan opzet of grove schuld van de belastingschuldige is te wijten dat te weinig belasting is geheven;
 - b. (vervallen);
 - c. een uitbetaald bedrag (bijvoorbeeld een belastingteruggaaf) niet is aangewend ter voldoening van de schuld waarvan kwijtschelding wordt gevraagd, tenzij het een voorlopige teruggaaf betreft voor zover die niet voor beslag vatbaar is;
 - d. vanaf de bekendmaking van de belastingaanslag tot aan de indiening van het verzoek om kwijtschelding op enig moment voldoende middelen aanwezig waren om de aanslag te kunnen voldoen;
 - e. de belastingschuldige wist of redelijkerwijs kon vermoeden dat een belastingaanslag zou worden opgelegd en nalatig is gebleven in verband daarmee middelen te reserveren;
 - f. het verzoek is ingediend voor een belastingaanslag die het gevolg is van het feit dat een loonbelastingverklaring niet of onjuist is ingevuld, tenzij de belastingschuldige aannemelijk maakt dat het niet of onjuist invullen niet aan hem kan worden verweten;
 - g. het verzoek is ingediend voor een belastingaanslag die het gevolg is van het feit dat de belastingschuldige ten onrechte een verzoek, dan wel een onjuist verzoek om een voorlopige teruggaaf heeft ingediend, tenzij de belastingschuldige aannemelijk maakt dat hem dit niet kan worden verweten. Als het verzoek naar waarheid is ingevuld en de belastingschuldige redelijkerwijs niet kon voorzien dat zich wijzigingen in zijn situatie zouden voordoen die van invloed zijn op de aanspraak op een voorlopige teruggaaf, wordt het in de vorige volzin bedoelde bewijs geacht te zijn geleverd;
 - h. aan de belastingaanslag een negatieve voorlopige aanslag is voorafgegaan die vastgesteld is overeenkomstig de ingediende aangifte, tenzij de belastingschuldige aannemelijk maakt dat het hem niet kan worden verweten dat een correctie van die aangifte heeft plaatsgevonden. De afwijzende beslissing op het kwijtscheldingsverzoek blijft beperkt tot het deel van de belastingaanslag waarvoor de belastingschuldige verwijtbaarheid treft.

(...)”

Bijlage 3: Rechtsbescherming

Belastingen

Heffing

De belastingaanslag is vatbaar voor bezwaar bij de inspecteur. Voorlopige aanslagen kunnen op verzoek worden herzien. De beslissing op het herzieningsverzoek wordt genomen (door de inspecteur) bij voor bezwaar vatbare beslissing. Tegen beslissingen op een bezwaarschrift staat beroep open bij de belastingrechter.

Invordering

Tegen de beslissingen op verzoeken om uitstel of kwijtschelding staat de mogelijkheid open van administratief beroep bij de (afdeling Wettelijke Taken van de Belastingdienst). Is de schuldenaar het niet eens met de beslissing van de dan kan hij zich wenden tot de commissie voor de verzoekschriften en burgerinitiatieven van de Tweede Kamer, de commissie voor de verzoekschriften van de Eerste Kamer, de Nationale ombudsman of de Koning. Als laatste kunnen schuldenaren terecht bij de burgerlijke rechter in zijn rol van restrechter.

Toeslagen

Tegen alle besluiten van de Belastingdienst/Toeslagen, of het nu betreft de vaststelling, de bevoorschotting of de invordering, kan bezwaar worden gemaakt bij de Belastingdienst/Toeslagen. Tegen beslissingen op een bezwaarschrift staat beroep open bij